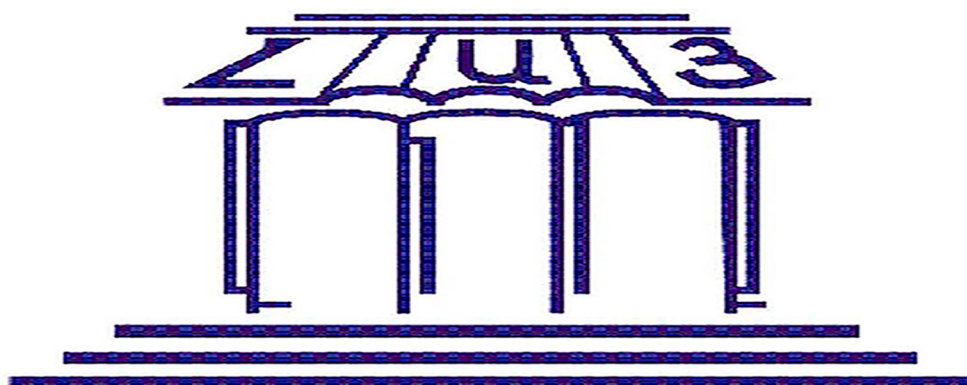

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

ստեղծել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Whynv atunote

087.1

2h-58

23 JUN 2009

ԱՆԴՐԵ
ՄԱՌԻ

ԹԱԳՐՄ. Ս. Կ ԱՅՈՒՆԻ

Q87.1
Պ-58

ՄԵՏՆՈՍ 1932 ՅԵՐԵՎԱՆ

Մոսկվան մերն է: Լենին-
րադը մերն է:

1917 թվի հոկտեմբերին
անվորները հաղթեցին կա-
թոլիկներին և գործարա-
յատներին:

Մեզ մոտ Ողեստայում դեռ
երկար շարունակվում էր պա-
ռերազմը:

— Մենք դեռ կպատերազ-
մենք, — ասում էին բուրժու-
աները, — կտեսնենք, ով՝ ում՝
Նրանք ոգնության կանչե-
ցին ուրիշ լերկրների բաւ-
րժուաններին:

Ողեստա լեկան՝ գերմանա-
կան զորքեր, անգլիացիներ,
հուններ: Փրանսիական ռազ-
մական նավերը մտան մեր
նավահանգիստը:

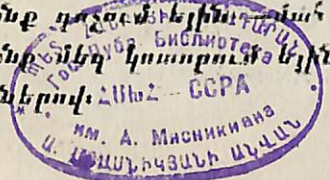
Մեզ պակասում էին հրացաններ, պակասում էին
փամփուշաներ:

— Բալլեկիներին մահ—ասում էին ֆրանսիական
զենեալները և սպաները:

Այդ փամփուշ քաղաք մտան սպիտակ զորքերը:

Նրանք գաղթեցին լեռնային բալլեկիներին:

Նրանք մեզ կոտորում էին սրերով և գնդակահարում
գնդացիներով:

Մանր ե կրել դադաղը,
փորի մեջ պառկած ե
ընկերդ:

Մենք դադաղները պա-
տեցինք կարմիր կտորով:
Մենք գնում ելինք
դեպի գերեզմանանոց:

Թնդանոթների փո-
ղեր ուղեկցում ելին մեզ:
Մենք կրկնում ելինք:

— Դեռ կտեսնենք ով
ուժ: Կարմիր բանակը
զալիս ե մեզ ոգնելու:

Նա աշդեն մոտ ե:
Շուտով նա կլինի ալս-
տեղ:

Կարմիր բանակն ար-
հեստագործ խեղճներն
և բառեր հեռու չե Ողես-
սալից:

— Ստիպված ենք
խեղճներ հանձնել կար-
միրներին, — փորձեցին
ֆրանսիական գեներալ-
ները: Նրանք բռնեցին
դեպի ծովափնյա պա-
հեստները լերկու հազար
մարդ: Հետո պահեստնե-
րը ծածկեցին չոր լե-
ղեգնով և վրան նավթ
լցրին:

— Կրակ: — հրամայեց
նավապետը:

Թնդանոթների գնդակ-
ները հարվածեցին պա-
հեստները, և նավթը բո-
ցավառվեց: Մարդիկ ալը-
վեցին:

Փրանսիական դժբախտ հրա-
մանատարին անվանում էին դե-
ներալ Բերդյու. Նա լինում էր
«Պրոդեն» տկամակիր նախնի վրա:
Այդ նախնի վրա, վերջինս մե-
խանիկ, աշխատում էր Անդրե-
Մարտին:

Նա բալլերիկ էր:
Անդրե Մարտին ֆրանսիական
նախնից հավաքում է նախա-
տիններին և ասում նրանց:
— Ռուսաստանում հեղափոխու-
թյուն է. Բանվորները պետք է
հաղթեն: Մենք պարտավոր ենք

նրանց ոգնել: Թողանք թաժիգ-
ները ի՞նչ կանեք դուք, յեթի գե-
ներալ Բերդյուն հրամայի կրու-
կել բանվորների վրա:
— Մենք կկրակենք դեմերալ
Բերդյուցի վրա, պատասխանում
էին թողանք թաժիգները:

Դադարից, դուրս հին քարահանքում, մենք սա-
քեցինք գաղտնի տպարան: Լրտեսները փնտրում էին
տպարանը, բայց չկարողացան գտնել:

Այստեղ, գետնի տակ, մենք տպում էինք «Կո-
մունիստ» թերթը: Մենք տպեցինք նաև ֆրանսերեն
թերթ, զանազան թուղթիկներ և կոչեր նախատին-
քի համար: Վերոյ մասը նախատինքներին հանձնում էր

Անդրե Մարտին: Մեր տղերքը գիշերը կոչերը փակե-
նում էին ամբողջ քաղաքում: Փրանսիական զինվոր-
ները և նախատինքները կանգ էին առնում և կար-
դում:

«Զինվորներ և նախատինքներ»

Յերեկ ֆրանսիական զինվորները նորից կրակե-
ցին հրացաններից և գնդացիներից լերկու կարմիր
ժողատների վրա: Ի՞նչ էր անում դուք: Ձեզ խաբե-
նե: Դուք նորից դուրս եք լեկել ձեր լեղբայրների
դեմ: Դուք նույնպիսի բանվորներ ու գյուղացիներ
եք, ինչպես նրանք: Նախքան կրակ բացելը լավ նա-
խեք և մտածեք:

Նավաստիները իջեցրին մակուկները,
 Նրանք շտապում էին դեպի ափ.
 — Կեցցե հեղափոխությունը, Կեցցեն բալլերիկները, —
 գոչում էին նավաստիները:
 Նրանք խառնվեցին մեր ծովայիններին ու բանվորներին:

և քալեցին փողոցներով, Յերթը ձգվում էր շատ թաղամասե-
 րով:
 Ձրանսիական սպաները ցույցի դեմ կրակում էին կը-
 տուրներից, հունական զորքերը՝ մակաչոք, — ջոկատներով,
 Բայց հաղթանակը մեր կողմն էր: Մի շաբաթից հետո
 կարմիր զորամասերը մասն Սևաստոպոլ:

Այն նավաստիների մեջ, փորոնք փողոցներում գոչում էր և պատրաստում, — շնչաց մատնիչը պետին:
 էին «Կեցցե հեղափոխությունը», Անդրե-Մարտի չկար: — Ձեռքերդ վեր, — հրամայեցին լերկու սպաներ և
 — Անդրե Մարտին նավատորմում յայտամբություն ձերբակալեցին Անդրե Մարտին:

Այդ պատահեց լերեք որ առաջ ալն որից, յերբ ֆրանսիական նավերի վրա բարձրացավ կարմիր դրոշակը:

Այն որը, լերե կարմիր բանակը մտավ Սեաստոպոլ, Անդրե Մարտին ուժեղ հսկողութեան տակ տարան Կոստանդինուպոլ և ձգեցին տաճկական բանտի նըկուզային խուցերից մեկը: Այստեղ նրան դատեցին ղինվորական դատարանով:

— Դուք իրավունք չունեք ինձ դատելու, — ասաց Անդրե Մարտին, — դատել պետք է ձեզ:

— Քսան տարի տաժանակիր աշխատանք, — յեղավ դատարանի վճիռը:

Տուլոնի ղինվորական բանտը՝ Նիմալի կենտրոնական բանտը: Նիցցայի մեկուսացման բանտը՝ Գուարական պատժիչ տունը: Սոմյուրի, Տուրի

և Մելենի բանտերը: Կլիբով քաղաքի բանտը: Սրանք ալն բանտերն են, վորոնցով անցել է Անդրե Մարտին:

Ֆրանսիացի բանվորներին հաջողվեց ազատել Մարտին:
Բանվորները, նախաստինները, ղինվորներն աղա-
ղակում ելին:

Տվեք մեզ մեր Մարտին, նա պանդխտ
ենք, փոր նրան աղատեն: Մենք կապատամբվենք:
Կիրվոյի բանալի դռները բացվեցին: Բանտապահ-
ները վախեցան:

— Չորս տարի առաջ Անդրե Մարտին լեկել էր
մեզ մոտ, Սորերդալին Միություն:
Միության Ռազմահեղափոխական խորհուրդը
հրատարակեց հրաման: —
«... Բանվոր դասակարգի հաղթանակի տաս-

նամյա հորեղանի ուր... Ի նշան ամբողջ աշ-
խարհի աշխատավորության լեղրալրական միությանն
պարզևստրել Կարմիր Դրոշի շքանշանով... ֆրանսիա-
կան նավատորմի նախկին նավաստի ընկ. ԱՆԴՐԵ
ՄԱՐՏԻՆ»:

ԼԻՏՈՂԱՇԽ.
ՍԵՐՈՒՒ

Պեհրուս № 2194 Գլաժ. № 7473 (Բ)
Տիւաժ 5000 Վիմագր. Պեհրուսի Պուսժեր № 1427

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0142854

15919